

# טיפול בפסולת בישראל: אתגרים, פתרונות ושיתופי פעולה עם הרשויות המקומיות

מצגת לוועדת איכות הסביבה של הרשויות המקומיות

אורי טל, מ"מ מנהלת אגף פסולת, המשרד להגנת הסביבה

מאי 2025



# הפסולת שלנו אחריות משותפת, עתיד משותף

## היקף הבעיה



מדינת ישראל מייצרת מעל 6 מיליון טון פסולת עירונית בשנה נכון להערכות האחרונות לשנת 2024/2025, והכמות ממשיכה לגדול בקצב של כ 3%-2% מדי שנה, בין היתר עקב גידול אוכלוסין ועלייה ברמת החיים.

## השלכות



השלכות סביבתיות זיהום קרקע, מים ואוויר, פליטת גזי חממה, בריאותיות וכלכליות אובדן משאבים, עלויות טיפול גבוהות.

## שיתוף פעולה



חשיבות שיתוף הפעולה בין הממשלה והרשויות המקומיות לקידום פתרונות בני קיימא.

## מטרת המצגת



הצגת תמונת מצב עדכנית, אתגרים עיקריים ודרכי פעולה משותפות.



## הפסולת הביתית בישראל: איפה אנחנו עומדים?

- כל אזרח בישראל מייצר בממוצע כ-1.8 ק"ג פסולת ביום 652 ק"ג בשנה - גבוה ב-15% מהממוצע באיחוד האירופי, על פי נתוני המשרד להגנת הסביבה לשנת 2023.
- באזורי המרכז כמות הפסולת לנפש מגיעה עד ל-2.1 ק"ג ליום, בעוד בפריפריה הנתון נמוך יותר ועומד על כ-1.6 ק"ג.
- כ-78%-80% מהפסולת העירונית בישראל 4.8 מיליון טון בשנה עדיין מועברת להטמנה במטמנות, בעיקר בדרום הארץ מטמנות דודאים, אפעה וחגל/עברון לעומת ממוצע של 24% במדינות האיחוד האירופי. עלות ההטמנה למשק הישראלי נאמדת בכ-1.2 מיליארד ₪ בשנה.
- שיעור המיחזור הארצי עומד על כ-20%-22% 1.2 מיליון טון בשנה, כאשר קיימת שונות משמעותית בין רשויות: ערים כמו כפר סבא ורעננה מגיעות לשיעורי מיחזור של כ-35%, בעוד שברשויות רבות אחרות השיעור נמוך מ-10%. היעד הלאומי שנקבע לשנת 2025 הוא מיחזור של 35% מהפסולת.

### אתגרים עיקריים:

- התלות הגבוהה בהטמנה - מטמנת דודאים צפויה להגיע לתפוסה מלאה עד שנת 2027, ומטמנת אפעה עד 2030
- פער תשתיות - חסרים לפחות 6 מתקני מיון גדולים בעלות של כ-200 מיליון ₪ כל אחד ו-3 מתקני עיכול אנאירובי לטיפול בפסולת אורגנית
- פערי ביצוע בין רשויות - 68% מהרשויות הערביות מדווחות על קשיים משמעותיים ביישום הפרדת פסולת במקור
- עלויות כלכליות - טיפול בפסולת מהווה כ-18% מתקציב התפעול השנתי של רשויות מקומיות ממוצע של 310 ₪ לתושב בשנה



# השטחים הפתוחים שלנו: לא פח הזבל של המדינה

## 80%

### פסולת פלסטיק

בניקיונות חופים מאורגנים, פלסטיק מהווה כ-80% מהפסולת הנאספת.

## 100M+

### עלות ניקוי

עלויות הניקוי והשיקום של שטחים אלו נאמדות במאות מיליוני שקלים בשנה לרשויות, לקק"ל, לרשות הטבע והגנים ולמדינה.

## 700-800K+

### טונות פסולת

על פי הערכות, מאות אלפי טונות של פסולת מושלכות באופן פיראטי מדי שנה בשטחים פתוחים, בעיקר פסולת בניין וגזם, אך גם פסולת ביתית, צמיגים ופסולת תעשייתית.

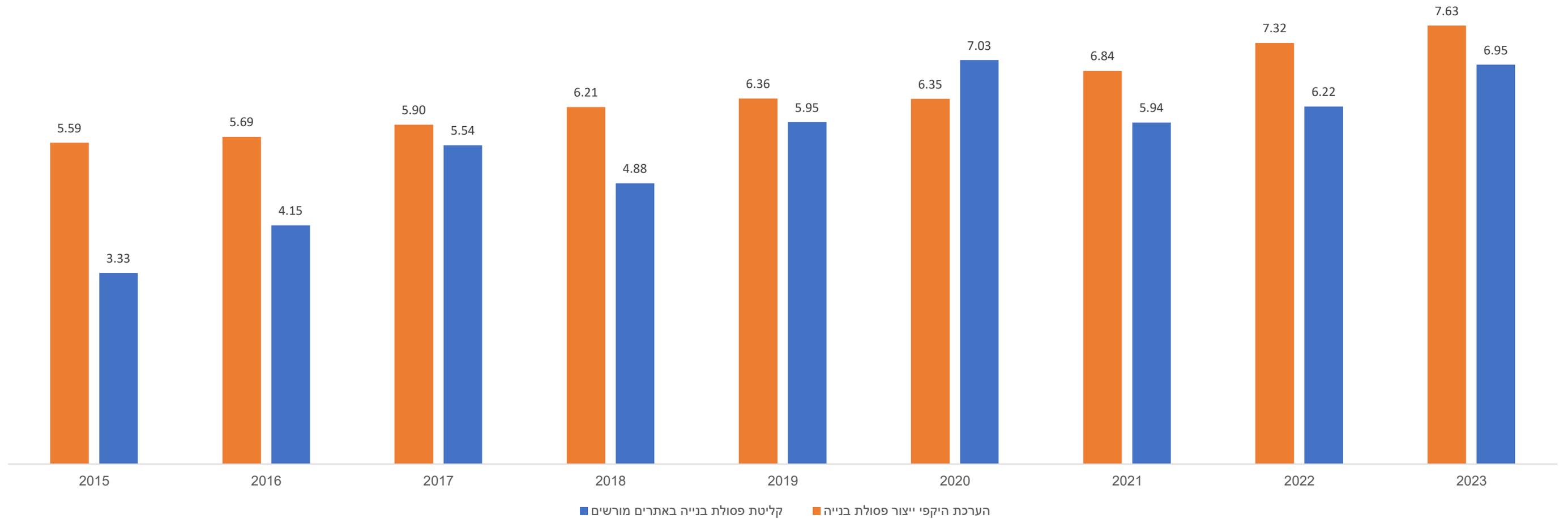
### מוקדי השלכה עיקריים:

צידי דרכים, יערות וחורש טבעי, ואדיות, שטחים חקלאיים נטושים ואתרי בנייה לשעבר.

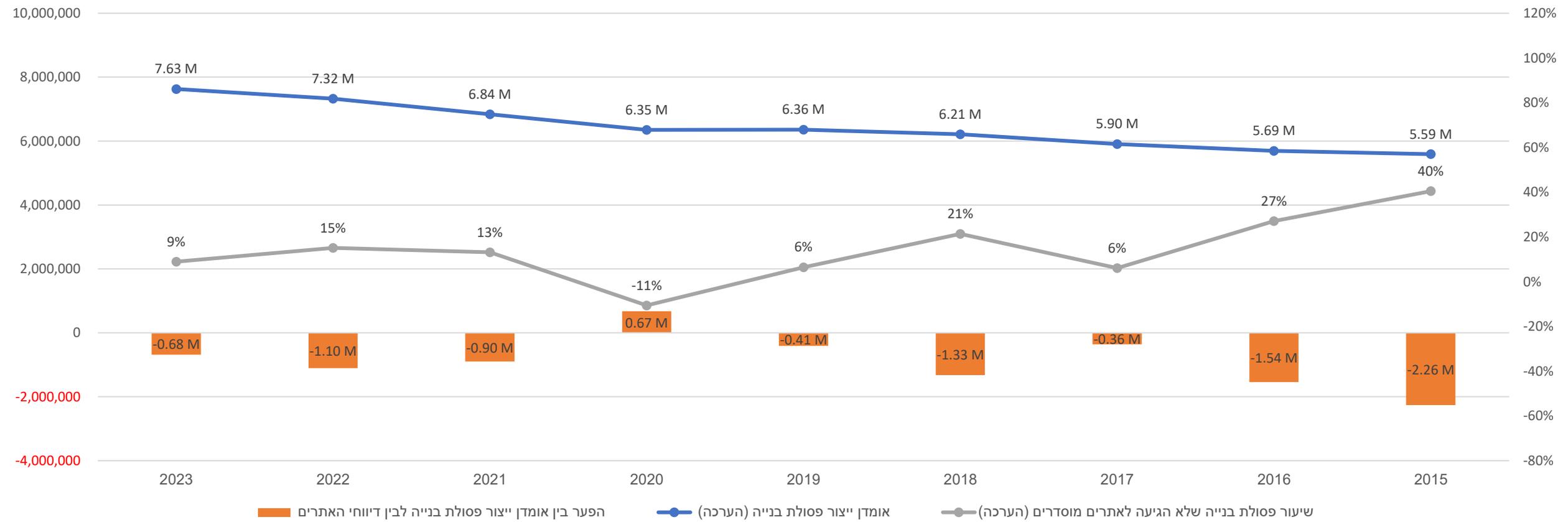
### השלכות:

פגיעה בטבע ובמגוון הביולוגי, זיהום מקורות מים וקרקע, סיכון בריאותי, פגיעה בתיירות ובפנאי.

# השוואה בין הערכות לייצור פסולת הבנייה לבין נתוני קליטת פסולת בנייה באתרים מורשים



# השלכת פסולת בנייה בלתי חוקית



# מניעת פסולת: כי הפסולת הטובה ביותר היא זו שלא נוצרה



הפחתה של **10% במקור** בכמות הפסולת יכולה לחסוך למשק הישראלי **מאות מיליוני שקלים בשנה** בעלויות טיפול ופינוי, ולצמצם משמעותית את ההשפעות הסביבתיות.

### דוגמאות לפעולות מניעה והצלחות:

- **ברמת הרשות:** רשויות שהטמיעו תוכניות להפחתת שימוש בכלים חד-פעמיים באירועים ובמוסדות עירוניים מדווחות על **צמצום של עד 70% בפסולת הפלסטיק** מאירועים אלו.
- **קידום קומפוסטציה ביתית וקהילתית:** טיפול מקומי בפסולת אורגנית יכול להפחית **עד 30% ממשקל הפסולת הביתית** הנשלחת להטמנה.
- **חוק הפיקדון:** מאז הרחבת חוק הפיקדון על מכלי משקה גדולים, נאספו **מאות מיליוני מכלים נוספים בשנה**.
- **הסברה וחינוך:** קמפיינים להעלאת מודעות לצריכה נבונה, כמו "יום ללא קניות" או "שבוע הפחתת הפסולת".

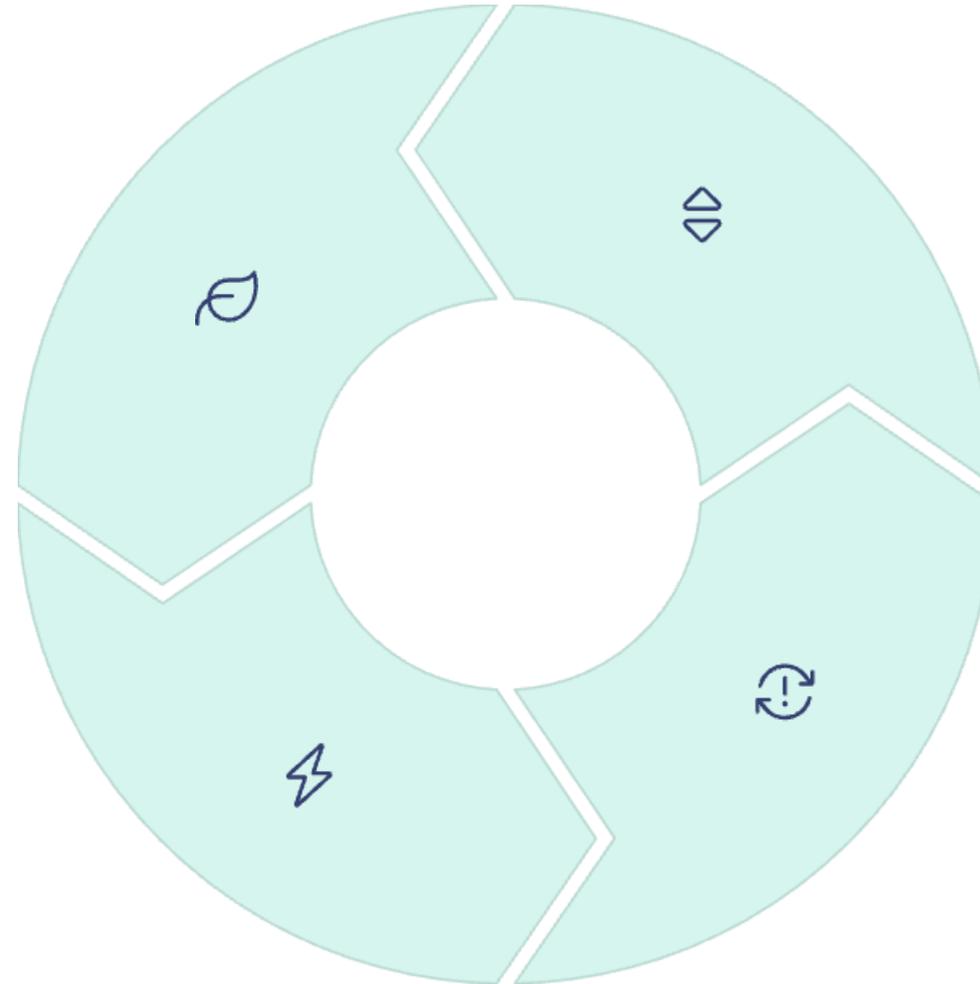
# מהטמנה לכלכלה מעגלית: חדשנות בטיפול בפסולת

## טיפול בפסולת אורגנית

הקמת מתקני קומפוסטציה אזוריים ומתקני עיכול אנאירובי להפקת ביו-גז ודשן הולכת ומתרחבת. יעד המשרד הוא להגיע לטיפול ברוב הפסולת האורגנית המופרדת במקור עד שנת 2030.

## השבת אנרגיה מפסולת Energy-to-Waste

המשרד מקדם הקמת מתקנים להשבת אנרגיה מפסולת כחלק מסל הפתרונות, תוך עמידה בתקנים סביבתיים מחמירים. מתקן ראשון מסוג זה מתוכנן לקום באזור רמת חובב



## מתקני מיון מתקדמים MRF

בישראל פועלים ומוקמים מספר מתקני מיון המאפשרים הפרדה של זרמי פסולת שונים פלסטיק, קרטון, מתכות וכו' מתוך הפסולת המעורבת או המופרדת חלקית, ולהפנותם למיחזור. יעד המשרד הוא להגיע לכיסוי ארצי של מתקני מיון.

## כלכלה מעגלית

המשרד פועל לעידוד מודלים של כלכלה מעגלית, כגון תמיכה בתיקון מוצרים, עיצוב בר-קיימא ושימוש בחומרים ממוחזרים בתעשייה.

## תפקיד הרשויות המקומיות:

הרשויות הן שותפות מרכזיות בהבטחת זרם פסולת איכותי למתקנים אלו באמצעות הפרדה במקור ובשילוב המתקנים בתכנון האזורי.

# יחד מובילים שינוי: תפקידי הממשלה והרשויות המקומיות

## תפקידי הרשויות המקומיות וההזדמנויות שלהן

- יישום אפקטיבי של הפרדה במקור פחים ייעודיים, הסברה לתושב
- הקמה ותפעול של תשתיות מקומיות מרכזי מיחזור, פינות ירוקות, איסוף פסולת אלקטרונית ופסולת מסוכנת ביתית
- חינוך והסברה מותאמים לקהילה
- אכיפה מקומית יעילה של חוקי העזר העירוניים
- שיתוף פעולה אזורי אשכולות רשויות לפתרונות יעילים וחסכוניים
- פיתוח יוזמות מקומיות: רשויות רבות מפתחות פרויקטים ייחודיים כמו 'נאמני ניקיון', גינות קהילתיות עם קומפוסטרים, ותחרויות מיחזור

הדגשת החשיבות של שיתוף פעולה הדוק והעברת ידע בין המשרד לרשויות.

## תפקידי המשרד להגנת הסביבה

- קביעת מדיניות ויעדים לאומיים לדוגמה, יעד ההטמנה הארצי לשנת **2030 עומד על 55%**
- רגולציה חוקים, תקנות ואכיפה לדוגמה", הגברת האכיפה על השלכת פסולת בניין פיראטית"
- תמיכה תקציבית: **בשנים האחרונות הקצה המשרד כ-1 מיליארד ש"ח** לתמיכה ברשויות המקומיות להקמת תשתיות, לתוכניות הפרדה במקור ולחינוך סביבתי
- קידום תשתיות ארציות ואזוריות
- הסברה וחינוך ברמה הלאומית

# מה הלאה? אתגרים, הזדמנויות וקריאה לפעולה

## אתגרים מרכזיים

התמודדות עם קצב גידול הפסולת



## השקעות נדרשות

גיוס מיליארדי שקלים לתשתיות



## שינוי התנהגותי

הטמעת מודעות בקרב הציבור



## שטחים פתוחים

מיגור השלכות פיראטיות



## הזדמנויות:

- שיפור דרמטי באיכות החיים והסביבה בכל רשות ורשות
- חיסכון בעלויות ארוכות טווח על ידי צמצום הטמנה ומעבר לטיפול בר-קיימא
- פיתוח כלכלה מעגלית מקומית: יצירת מקומות עבודה "ירוקים", תעשיות מיחזור ושירותים חדשים
- רשויות שמובילות בניהול פסולת מתקדם נתפסות כאיכותיות ומושכות יותר
- מיצוב ישראל כמדינה חדשנית גם בתחום הסביבה

# יחד למען סביבה נקייה ובריאה יותר!



## השקעה בעתיד

ההשקעה שלנו היום בפסולת היא  
השקעה בעתיד ילדינו ובאיכות  
הסביבה של כולנו



## שותפות מלאה

המשרד להגנת הסביבה רואה  
ברשויות שותפות מלאות ומחויב  
לספק כלים, ידע ותמיכה



## כוח הרשויות

לרשויות המקומיות יש את הכוח  
והאחריות להוביל את השינוי  
המיוחל ב"קילומטר האחרון" –  
בבית התושב ובמרחב הציבורי



## משימה לאומית

הטיפול בפסולת הוא משימה  
לאומית מורכבת, אך אפשרית  
בהחלט

## קריאה לפעולה קונקרטיה:

- אנו קוראים לכל רשות ורשות לבחון את תוכניות הטיפול בפסולת שלה, לאמץ יעדים שאפתניים ולהצטרף למאמץ הלאומי
- נצלו את כלי הסיוע והתמיכה של המשרד, שתפו פעולה עם רשויות שכנות, והיו חלוצים ביישום פתרונות חדשניים
- אנו כאן כדי לסייע לכם להצליח. בואו נהפוך את אתגר הפסולת להזדמנות

# שאלות ותודה על ההקשבה

המשרד להגנת הסביבה

אגף פסולת

מידע נוסף באתר המשרד

פרטי קשר

אורי טל

טלפון 050-6233499 :

דוא"ל [urit@sviva.gov.il](mailto:urit@sviva.gov.il) :

**שאלות?**

נשמח לענות על שאלותיכם

ולסייע בקידום פתרונות יחדיו